

Pomhaj Bóh!

Ciſlo 12.
18. junija.

Łétnik 1.
1891.

Szerbſke njedzelske łopjenka.

Wudawaju ſo kóždy ſobotu w Esmolerjez knihicziſchczérni w Budyſchinje a ſu tam doſtać ſa ſchtwórtlétnu pſchedplatu 40 np.

4. njedzela po ſwj. Trojizy.

Lukasza 6, 36: Budzcie ſmilni, jako teſ wasz Wóczez ſmilny je.

Snjes Jeſuſ naſ napomina, ſo by był jedyn pſhecziwo druhemu ſmilny. Wón wſchaf je wjedzil, ſo na ſwécze žadyn człowjeſ kam wot ſo ſmilny njeje, a ſo ma kóždy wot naroda wutrobu wſchu polnu ſamoluboſcze a ſamopaſchnoſcze. Jeſuſ chze paſ nam tu prajicz, na koho dyrbjeli hladacz, ſo by ſo kóždy na to ſwuczil, pſhecziwo druhim ludžom ſmilny bycz: Wóh je ſmilny.

Chzemy bycz jeho „džecz“, dyrbi bycz kóždy kam teſ ſmilny. Lubemu ſlónczku dawa wón ſwéczicz na ſtych a na dobrych, a jeho Boži deſchczil krjepi prawym a njeprawym jich pola. Wóh je ſmilny, pſchetož khorym wón cziche nozy dawa, mucnym a ſrudnym dawa troſcht a wofchewjenje, a ſ kóždyczim nowym bétym ranjom chze jim ſažo nowu móz ſpožczicz. Woſebje ſ Bethlehemſtego žłobita a ſ kſchiza na horje Golgata ſo nam jeho ſmilnoſcz ſwéczi kaſ ſwétka ſwéza. Zowle halle móžemy ſažo taſ prawje polnje poſnacž a dorofymicz, ſchto to po prawom réta: „Naſch Wóczez je ſmilny.“ A runjewon teho dla, dokelž wěmy, ſo je nam Wóh w Khryſtuſu ſmilny, dyrbi ſo nam naſcha wutroba wſcha ſmjechczicz, dyrbi ſo nam naſcha wutroba wſcha ſhrécž a ſahoricž.

Œchtóž je ſ woprédka ſam na ſebi naſhonil, kaſtu wultu ſmilnoſcz je Wóh jemu ſ tym wopofaſaſ, ſo je nam Khryſtuſa ſa ſbóznika daſ, jeno taſki człowjeſ móže jako kſcheczijan kam pravu ſmilnoſcz mēcz, to réta taſtu, kaſtuž ſebi tón Snjes wot naſ wſchēch žada, kiž chzemy jeho wuczomnizy bycz. Taſtule ſmilnoſcz ma jeno tón, kiž móže ſebi ſpēwacz: „D derje mi, ſo ſym kam ſmilnoſcz doſtaſ, haj ſmilnoſcz, kaſtuž njebēch ſaſlužil“, a kiž wē: „tón ſamy Khryſtuſ, kiž je ſo nēhdy w Bethlehemje narodzil, kiž bu ſaplwany, ſ czernjowej krónu wukmēſchany, bity a kſchizowany, tón ſamy je nētko teſ wſchōn mój, wón mi ſamemu teſ ſobu ſluſcha a je teſ mi nowu móz daſ, ſo móžu nētkle ſam teſ žiwu bycz“. Pſchetož wót nikoho, hacž wot njeho ſameho njemóže nam taſta móz wukhadžecz, kotraž człowjeſej wutrobu wſchu pſchētwori,

hacž wot njeho, — a nihto, hacž wón ſam, naſch Œbóznik, njemóže wot ſo prajicz: „Glaj, ja czinju wſcho nowe.“

Duž je ta ſmilnoſcz, kaſtuž nam Jeſuſ poruczil, a do kaſtejež dyrbi kóždy kaſ ſobu nutſarofcz, nēſchto czijeſe hinaſche, dylti nēkaſki kuſ czēlneho ſobuczērpjenja, kaſtež móžeſch pola ſwētnych ludži teſ druhdy phtahcz. Taſizy njemóža druhich widžecz czērpicz, duž jim, hđžež ſo hodži, ſ puczā du abo jim kuſcziczēſ popomhaju, ſo bychu jim tami dale wobczēžni njebyli. Wóh je ſe ſprawnej wutrobu pſhecziwo nam ſmilny, ſ taſtej wutrobu budž wot naſ kóždy teſ ſmilny. Kaž je ſo Wóh w ſwojej wulkej ſmilnoſcz i nam do naſcheho hubjenſtwa dele podāſ, taſ podaj ſo kóždy teſ ſobu dele ſ ſwojim bratram a pomhaj jim, ſo bychu ſe ſwojeho hrēcha, ſe ſwojeje nuſy a hubjenſtwa won pſchizchli. Taſte po-kaſeſch, ſchto ſo ſluſcha tym czinicž, kiž chzēdža „Bože džecz“ bycz.

Mjeſny twoja ſmilnoſcz niſdy nima,
Œlubofa, kaſ morjo, twoja luboſcz je.
Œnady twojeje ſo człowjeſ pſchima,
Œdyž by ſa ſo rad mēſ wodače:
Luboſcz twoja ſwéczi ſo kaſ ſlónczna kraſnoſcz,
Dawa naſchim duſcham troſcht a ſbóžnu jaſnoſcz.

(Œ knihow „Wſchēdny Boži Khlēb“.)

Wachujeze a modleze ſo!

Wěrna hiſtorija, powjedaſ Wilhelm Immanuel.

(Pofračžowanje.)

9. Na to pōndze ſa mnu dobrota a ſmilnoſcz moje žive dny,
a ja woſtanu w domje teho Snjeſa wēcznje.

Œdyž bē Hana-Mōža nimale dwē lēcze w Briegowſkim jaſtwje pſchēbhwała, bē ſjawnje widžecz, kaſ jeje ſtrowoſcz hinjeſche kaſ ſwétka bjeſ ſwétka a bjeſ powētra. Wona dale bóle woblēdny a bē taſ ſlaba, ſo po raſlōžſchim džēle padaſche. Teho dla jej bōrſy wſchitko džēlo ſpuſchczichu, ſo móžeſche nētk žyle njemylena a czicho ſama ſa ſo bycz.

Eszo modlicz a w bibliji czitacz, femski thodzicz a f swojim hobujatym reczecz, be jeje sbozne dzeniske dzelo. A tak bohacze je ton knjes jeje cziche dzelo na duschach pozohnowal, so wona sama to njeptny ani njesposna! Zeje zyle bycze predomasche, byrnjez jeje ert ani ftoweczka njereczal. Direktor czasto f duchownemu dzesche: „Wola Hany-Roza je widzecz, scto to reka: wy scze wurjeli, a wasche zimjenje je potajene f khrystufom w Bosy (Kol. 3, 3).“ Scto by na Hany-Rozi w jeje jastwowej drascze pytnycz mohk, so je wona cziche, fwobodne Boze dzecz, kotraz je wschitko, samu fmjercz hjo pschewinyka (Jan. 5, 24) a so je bohaczischa a spotojnisch a w swojim Bosy, hacz njetotraztuli wyhoka, wofebna knjeni w swojich pomoczanych a zidzanych draftach, hacz njetotraztuli wjerchowka na tronje. Dobrota a fmilnoscz dzeschtej sa nej na wschitkich sczezach.

Widomnje pak so jeje thoroscz pohorschi. Szucha njemoz molowasche borsy swoje kczjate roze na bledymaj lizomaj a da jeje hluboczemnymaj woczomaj hiscze dzimnischu jasnosc. Wona be tak rjana, hdyz tak czenka w swojej pschinarodzenej lubosnosczj a dzeczazej njeminosczj we wobliczu stejesche, so bo mnohy, kiz jastwo wopytowachu, na nej dodzimacz njemozachu. Lekar borsy pschifasa, so ma do hojernje pschenicz. Wona tajka njebe, so by we lozu lezecz dyrbjala, ale wofebiteho wothladanja trjebasche. — Tehdy so na hnujaze waschnje pokasa, tak so jeczj pryzowachu, so bychu jej nekajtu fluzbu wopokasali. Njetotzi bechu haj skradzu lutowali a knjesa direktarja proshyli, so by dowolit, so bychu so lubej Hany-Rozi sa te pienjesh wofschewjenja kupicz fmete. Direktor Hany-Rozi nimale runje tak czasto wopyta, tak jastwowy duchowny, a mejesche swoje nutrne wjesele w rosrzczowanju f nej, w kotrymz wona, to sama njewjedzo, najlubosnische parle f bohateho poklada swojeje wutrobny posticzesche. Won czasto f swojej zonie dzesche: „Hdyz f Hany-Rozi reczu, mi je, jako bych femski byl. Tajka hlubocscz najjafnischeho posnacza hrecha, a pschi tym tajki mer sbozneje wjestosczje weczneho sboza, tak pola njeje, nihdze hiscche nadeschol njeschym. — Dwe hlownej schuczny zylcho schesczjanstwa njeje mi zadny duchowny ani wuczony tak wujafnik, tak tole lubosne dzecz Boze, kotrez dyrbju pschi jeho hrechu a pschi jeho winje dale bole lubowacz, czim czasczischo f nej reczu. W swojim hubjenstwe wona wotije fwernosc swojeho Boha khwali, kiz sa nej w dobrocze a fmilnosczj thodzicz dawa jeje zime dny.“

Njedzeli wjeczor, hdyz besche jastwowy predar runje f nej nutrne poreczal, direktar saho do hojernje f Hany-Rozi pschindze. Wona be w swojej bibliji spewala a f tschadwazetemu psalmej ftowo Jan. 10, 11 czitaka, wo dobrym pastyrju Jesufu. Duž so ju direktar pscheczelnimje woprascha: „Kak so czi wjedze, Hana-Roza?“ Wona wotmolwi se fwetnym wobliczom: „D knjes direktarjo, so dzakuju, mi so, dzakowano Bohu, jara, jara derje dze!“

W behu swojeho rosrzczowanja direktar dzesche: „Szym febi hjo wschelako myhlik, f czim mohk tebi wjesele sczinicz; njewsch niczo, Hana-Roza?“ — Wona na njeho pohlada a dzesche: „Ach, knjes direktarjo, tak dyrbju so wam sa waschu bohatu luboscz dzakowacz? Woh ton knjes wam ju saplaczi, wam a waschim dzeczom, jow a tam. Ale njezadam febi niczo wjazny, hacz jeno sboznje, jeno sboznje wumrjecz.“ Ja wschaf mam wscheho doscz. — A tola, jenu prostwu, tu drje hiscche w czichej wutrobje mam, ale —“

— „Seno ju bjes bojoscze wupraj“, wotmolwi dobroczimwy direktar. Duž Hana-Roza f njemu stupi a dzesche: „Hladajcze, knjes direktarjo, tale jeniczka prostwa je: Ja chzyla pschajarada rada hiscche ras do Hajniz. Tam chzyla do wschech domow hicz a na prohach kleczo tam tak dolho proshycz a lezo wostacz, doniz mi wschitzy lubi ludzo tam moj wulki hrech wodali njebychu. A potom, hladajcze, ach, potom chzyla hiscche ras do nascheje wshy, chzyla swojeho lubeho, lubeho nana a bratrow a kotry a knjesa duchowneho widzecz, a knjesa wuczera, a lubych wschech tam, a hiscche jeniczki ras — ach posleni ras, pschi rowje swojeje lubeje, njebozcizkeje maczerje so pomodlicz!“ — Hlubokohnuty direktar wotmolwi: „Luba Hana-Roza, poslednja prostwa je tebi dowolena. Szym f Barlina dzenka piwmo dostal, so je nasch luby khezor tebi twoj thostanski czaß pschifrotschik. Hjo f konz tuteho leta budzesch fwobodna. Tola mozesch, hdyz budzesch trochu strowischa, ras f swojemu naney jecz. Chzu to wostaracz. Ale do Hajniz — hlaj do Hajniz njechodz, dzecz! Scto tam chzesch? Ludzo, ach ludzo tak czezo wodawaju a sabycz njemoz! Wostaj ludzi a wobroc so jeniczzy f lubemu Knjesej a Sboznikej, pola kotrehoz je wjele wodawanja, kotrehoz fmilnoscz je sa tobu schla tvoje zime

dny!“ — Hana-Roza poschuchasche czicho na njeho a pohlada jemu dzakownje do woczow. Ale be tak ftaba, so so, bliska wotmorej, na swoje lozo swjese. (Stonczenje.)

S dzelaczerjoweho katechisma.

Wot duchowneho Naumana spißaneho.

Zelesny sakon wo sakluzbje dzelaczerjow.

Eszo husto praji, so je dzelaczer psches zakostnu moz na pschezo sakudzeny, hubjeny bycz. Tuta zakostna moz, kotraz jeho podczischczuje, so mjenuje „zelesny sakon wo sakluzbje dzelaczerjow“ (to chze prajicz: sakluzba dzelaczerjow nimale pschezo tafama wostanje, so njepschemeni; teho dla so ton sakon zelesny mjenuje). Wo tym je so wot sozjaldemokratiskeho wjednika Sasalla najprjedy dzelaczerjam powjedako. Tuton pische:

„Zelesny sakon, kotryz w naschich wobstejnoscach po tym, hacz so dzelaczerjo zadni abo niz a po tym, scto so trjeba, tez sakluzbu postaji, je tajki, so sakluzba dzelaczerja w pscherestu so na to wobmjesuje, scto wón nusnje f swojemu zimjenju trjeba.“

Abu hdyz chzemny to f druhimi ftowami prajicz: Kak netko wobstejnoscze so, njech so dzelaczer pryzuje tak chze, wón moze tola pschezo jenoz telko warbowacz, tak runje sa febie a swoje dzeczj trjeba, wón pak tez pschezo telko smje, so runje hlodu wumrjecz njetrjeba. Teho dla chze ton sozjaldemokratiski schczumar prajicz: dzelaczerjo, wam wschitko niczo njepomha, wy scze f hubjenstwu a f nusy sakudzeni!

Ze to werno? My njechamny njewernosc, ale wernosc. Ze to werno, so je dzelaczer hnydom wot spoczatka f thudobje sakudzeny? Kak dha steji?

Na tutym wuprajenju wo tak mjenowanym „zelesnym sakonju“ je neschto werne a neschto wopaczne. Wopak je prajicz, so so wopravdze wschitzy dzelaczerjo we wulkim hubjenstwe. Wotewrcze tola woczy a hladajcze, tak zyle wschelaka je sakluzba dzelaczerjow w podkoptach, samkarjom (schloßarjom), tkalczom, dzelaczerjom w czischczernjach. Njetotry jednory dzelaczer w podkoptach ma pjecz abo schescz kroc telko sakluzby, tak thudy tkalz. A tola staj wobaj dzelaczerjej. Stejitaj wobaj tez wopravdze pod tutym „zelesnym sakonjom?“ Njeidze so jemu wjele lepje hacz druhemu? Nima ton jedny pjecz kroc tak wjele, hacz runje trjeba, so hlodu wumrjecz njetrjeba? A scto chzyl prajicz, so je jeho dzelo pjecz kroc tak czeze?

Wopak je tez, hdyz chze so prajicz, so so dzelaczer njemohk f hlubocscze do wyhotoscze posbehnycz. Haj czeze to je, ale tola mozno. Njesnajecze zanych, kiz so so wot tuteho „zelesneho sakonja“ fwobodni (frejni) sczinili? Tola, wy snajecze knjesow, w rjanych twarjenjach bydlazych, kiz behu nehdy dzelaczerjo tak wy. To wschaf so tez precz njeda; czim dale je so fabrikste dzelo w naschim czaßu roscheriko, czim czezicho je sa dzelaczerja so posbehnycz, czim zadnischo so to stanje. Wopravdze wschaf je nimale wulka murja frjedz dzelaczerjom a thch, kiz dzelo dawaju.

Werno je na tutym wuprajenju wo „zelesnym sakonju“, so we wulkim a zlym dzelaczerjo pschezo snadnu sakluzbu smja. Zenje czaß njepschindze, w kotrymz budze koczdy dzelaczer bohacz tak zid Rothschild. Stajnje budze thudyschi napohlad w dzelaczerstkich domach, hacz w hrodach wulkich pienjeznikow. Zenje wy njebudzeczje f poszczozanyimi hamorami klepacz a je flebornych schalkow picz.

Czeho dla niz? Sasalle wotmolwi:

„Sakluzba na dzen njemoze so na dolho wysche teho dzerzecz, scto koczdy runje f zimjenju trjeba, pschetoz hdy bychu so dzelaczerjo lozo a lepje meli, bychu mandzilstwa dzelaczerjom a f tym tez dzeczj, psches to pak f zyla liczba dzelaczerjom pschibjeroala, tak so by wjazny dzelaczerjom dzelo pytao, psches czoz by so sakluzba saho na prjedawski schodzent sczischczaka. Dzelaczerjowa sakluzba njemoze so tez dolho nize teho dzerzecz, scto koczdy f zimjenju trjeba — hewaf dzelaczerjo do wukraja wuczahnu, so njewozenja a psches to liczba dzelaczerjom wotebjera — tak dyrbi so sakluzba saho na prjedawski schodzent posbehnycz.“

My chzemny, scto je so tudy wo wschitkich dzelaczerjach wuprajiko, na wofebitnych nalozecz. W nekajkich podkoptach so na pschiklad 5000 dzelaczerjom trjeba, je pak tam jenoz 4000. Teho dla direktarja dnjomu sakluzbu wo 1 hrimnu powyschi a druhe direktarje dyrbja tofame czinicz. Njetk rjane czaßy pschindu. Dzelaczer sa leto 300 hrimnow wjazny sakluzi. Duž so woblicza wjesele fweczja. Ale czakajcze jenoz! Njetko dzelaczerjo se wschech bokow hromadu beza. Tez tajzy, kiz so prjedy druhe dzelo meli, chzedza netko w podkoptach dzelacz. Wschitzy hoczny, kiz se schule

pschindu, chzedza to dzelo nawuknycz. Prjedy hacz so dohladašch, njeje tam jenož 5000, ale 6000 dzelaczjerjom. Zlyk tawshnt tam netko steji a proshy wo dzelo, woni njechadza tu jenu hrivnu wjazy meczy, jeno so s zyla dzela dostanu. Schto mohł so tajkej direkziji dzimacz, so wona do teho swoli. A hlaj, ja leto a dzen je tu sašo stara saškuzba. Tcho dla so praji: saškuzba so skozuje po tym, kak wjele je dzelaczjerjom a schto so trjeba. Wona drje dze kaž zołma horje a dele, do zyla pak tašama wostanje. Na tym su tež strajki (so su dzelaczjerjo dzelo sapowjedžili, so bychu wjetschu msdu dostali) mačo pschemeniczy mohle. Psches nje drje moze so saškuzba na czaš powjetschicz, kaž dołho ma dzelaczjer wěstu mōz w ruzy, ale saškuzbu zyle a na pschezo pschemeniczy, tež psches nje možno njeje. S zyla wschaf tež n. psch. schtudowani pod „zelesny sakonjom“ steja. Pschetož woni pschezo runje tak wjele dostanu, so žane pschepjeljenje a žana nusa na schtudowanych njenastanje.

Dofelz, kaž je so dopokasalo, saškuzba dzelaczjerja, kaž dołho tōn „zelesny sakon“ je, njemōže wyšoka bycz, sozjaldemokratija praji: „Nětczišchi statny porjad dyrbi so powróczicz a na jeho rospadankach dyrbi so nowy statny porjad natwaricz, ludowy stat, w kotrymž smēje hubienstwo a nusa kōnz. Potom njebudze dzelaczjer wjazy na najnižšchi schodžent sczišchczany, ale połnu msdu ja swoje dzelo dostanje. Wo tutchy pschichodnyh ludowych stacze woni tak horliwje rēczja, jako by wōn najrjenšche njebeša na semi byl.“

Pscheczimo tutej wuczbyje wo ludowych stacze ma so dwoje prajicz. S prēnja je lōhka wēz prajicz: Nětczišchi statny porjad so nam njelubi, tōn dyrbi so do zyla pschemeniczy. Schtož tak rēczji, wo šwētnej historiji nicžo njerosumi. Sdy dha je w šwēczje nowy czaš na stary pschischol, kaž lētny mejski dzen na symfku nōz dezembra? Wschto po czašu po nēcim dze. Powróčenje moze jenož pofraczowanie sadžewacz. So by so nowy czaš stworil, k temu je sczerpliva pilnoscz tawshntow w lēstotkach nusna. A schto dha chzyl wēz prjecz czibnycz tak dołho, kaž moze so hischcze wuporjedzicz. Wy dzelaczjerjo tola tež czrija prjecz njeczibnjecze, kotryž moze schewz hischcze platacz, wy šekeru do bofa njeczibnjecze, kotraž jenož nowe toporo trjeba; kaž dha chzeczje nětczišchi statny porjad jako stare želešo wobhladacz, prjedy hacz scze so wo tym rošjašnili, hacz so porjedzicz njemōže?

A s druha: tak mjenowany ludowy stat to dopjelniczy njemōže, schtož so wo nim wēschczi. Kak dha to? S dzela dofelz je zyle njemōžne, kōždemu dzelaczjerjej runje to dacz, schtož se šwojim dzelkom saškuzi, s dzela tež teho dla, dofelz by w tym nowym ludowym stacze tež „zelesny sakon“ placzil. K rošjašnjenju tuchle šlowow njech so hischcze praji:

Stat pschichoda njesamōže kōždemu dzelaczjerjej runje telko dacz, kaž šebi wōn saškuzi. To tak pschindze: „wjazy ludži dyrbi so s jēdžu saštaracz, hacz moze s rukomaj dzelacz, na pschiklad: stari, khorj, wumēwzy, wuczeni. Sa tuch, kiž s rukomaj njedželaju, dyrbja dzelaczjerjo šobu dzelacz, to je s druhimi šlowami: dzel šwojeho dzela dyrbi dzelaczjer tež potom sa druhich cziniczy.

Wy chzemy pak nětko tak wsacz, so by ludowy stat wobstejal a so kōždy dzelaczjer to połnje dostanje, schtož se šwojim dzelkom saškuzi (njech je to w pjenjesch abo na druge waschnje), potom budze wōn tež šwoje žiwjenje po šwojich dołhodach skozowacz a budze so smuczicz tak bydlicz, jēscz, picz, kuricz, so wōn potom tež jenož telko ma, kaž trjeba. Sa msdu chzemy prajicz wunoschč dzela — ta wēz pak ta šama wostanje.

Ty mōžesch šebi tōn stat pschichoda myšlicz, kaž chzesch, hdyž šebi tu wēz rosumnje rospomnišch, budžesch jōn jenož jako rjany šōn wobhladowacz mōz, ale ženje myšlicz, so mōže so do skutka stajicz. Czim dlēje na njōn myšlicz, czim podobnišchi je nětczišchemu statej. Tcho dla je lēpje to wobhladowacz, schtož mamy a so praschecz, kaž mōžemy to polēpschecz. Nasche heško je: Niz powróčenje, ale porjedčenje nětczišchich wobstejnoscžow.

Sdyž to nětko s krotka do praschenja a wotmolwjenja wobpschimnjemy, dha rēka tak:

Praschenje: Ze tak mjenowany „zelesny sakon wo saškuzbyje dzelaczjerjom“ wērnzy?

Wotmolwjenje: Wōn wobjima wērne a njewērne.

Š.: Schto je na nim njewērne?

Š.: Njewērne je, so su wschitzy dzelaczjerjo jenaf czischczeni a so so žadyn dzelaczjer posbēhnycz njemōže.

Š.: Schto je na nim wērne?

Š.: Wērne je, so saškuzba dzelaczjerja (dofelz so po tym skozuje, telko je dzelaczjerjom a schto so trjeba) pschezo šnadna wostanje.

Š.: Sslēduje s teho, so dyrbi so nětczišchi statny porjad powróczicz?

Š.: Nē, ale porjedzicz so dyrbi.

Š.: Njedyrbjačo lēpje bycz, s tobom to stare wotštronicz?

Š.: To je zyle njemōžne, kaž zyla šwētna historija wuczji.

Š.: Ale njeby tola tōn ludowy stat što krotcz lēpschi byl, hacz to, schtož nětko mamy?

Š.: Wōn njeby we wažnyh wēzach hinaschi byl hacz nětczišchi porjad. Tōn dyrbi so polēpschicz, ale niz rošlamacz.

Nowa próstwa wo diafonišy.

Nasch schlesyński lutherški diafonišyński dom we Wrótšlawju (Breslawje) je šwoju lētnu rosprawu wošjewil. Šo njej dzela tam a na wschelatich šwonkownych stozijach s zyla 249 šotrow. „Alle tola“, pišaju, „je so nasche dzelo tak jara powjetschilo, so nimale na wschēch stazijach nasche mozy njedokahaju. S wjele štronow su próstwy wo šotry do domow, wustawow atd. pschischle; ale jeno mały dzel tuchšamych mōžachmy dopjelnicz. Žich wjele je nam teho dla poroči cziniko, ale wjazy šotrow, hacz mamy, njemōžachmy tola wotedacz. Ssmēmy pak wobkruczicz, so je nam kōžde njedopjeljenje tajkeje próstwy pschezo najwjetschu šrudobu pschihotowalo a so je nasche wjele pschezo wulke, hdyž je nam popschate, s naschimi šotrami komu škuzicz. Duž njemōžemy jo sašo došč wobšwēdczicz, so je nascha najnutrnišcha próstwa k Bohu temu Knjesej, so bychmy tola jeniczki ras došč šotrow dostali. K temu dyrbja pak lube wošady pschede wschēm šame šobu pomhacz psches to, so nam wjele, po mōžnosczji wjele pobožnyh a wobdarjēnyh holzow posšiczeja. Wschaf njepobrachuje nihdy na mlōdyh czēšnyh holzach a wudowach bjes džēczi, a so diafonišynske powołanje kschesczijanškej žoninej wutrobje najrjenšche špokojenje a tym, kiž derje škuzja, kaž šwj. Pawol 1 Tim. 3, 13 pišche: „dobry štopjen (t. r. dobry, we wošadze wyšokoczēščeny schtant žiwjenja) a wulku šhrōbšoscz we wērje do Šesom Khrysta“ posšiczuje, to je so wot wschitkich šnajerjom diafonišynskeho šastojnstwa tak husto wobšwēdczilo a so wobtwjerdzuje tež jašnje došč na wjazy hacz 8000 diafonišach, kotrež ewangeliške kschesczijanstwo nětko ma, so dyrbjačo so to wot wschitkich pschipošnowacz. Prošymy po tajkim wschitkich naschich pscheczelow jara, so bychu tule naschu próstwu šebi hšuboko do wutrobje šapšali a nam pomhali tam šotry pōšlacz, hdyž po nich žadaju.“

Mamny teje próstwyje jeno praschenje pschistajicz: Czeho dla je tež se Šserbow tak mačo mlōdyh holzow, kiž pschindu w Knjesowej winizy dzelacz? Šnajemy jich wjele, kiž hacz dotal prošne na torhošcžu steja a maju mozow a darow došč sa tole dzelo! Šserbski lud ma w tym nastupanju hischcze wulku pschibšluchnoscz lubosczje dopjelnicz a šastupjenje šerbskich holzow by wēscze tež wulke žohnowanie pschinjēško. Wschaf trjebamy wschudžom w naschich wošadach šotry, šerbskeje rēczje mōžne. Wudawač tuchle šopjentow je rad hotowy, wschitkim, kiž so pola njeho woprascheja, wscho dalšche wo šastupjenju do diafonišynskeje škuzby šobu-dželicz.

Rošhlad w naschim czašu.

Na šmjertnym dnju njeboh kšēžora Friedricha III. (15. jun.) mējēšche so w kšēžorowej šwōjbyje dopomniēški šwjedžen. Na jeho kashcz položichu wschitzy rjane wēnz, bjes kotrymž wošebje nadpanu wēnz s bēlych rōžow a lilijow. Bē dar šakšto-meiningenskeje prhnzēšy Marje.

Kšēžor je wschitkim generalnym šuperintendentam pruskeje krajneje zyrkwoje šloty kšičiž jako šnamjo jich wyšokēje czēscze špožczil, kotryž maju woni w šastojnstwoje a hewaf pschi šwjedženškich škladnosczach na czornym šwjašku wošolo schije nošucz.

Wulke wobžaromne njesbože je so 14. junija na želešnyh pola Basela podalo. Tam je so mjenujzy mōst nad rēku Wirs šlamaf a zlyk czaš je so do žolmow ponuril. Šo najnowišchich powjēsczach je 120 mownyh a 150 ranjēnyh. Bē na czašu wjele ludži, kiž chzychu so na špēwanški šwjedžen w Mōnchenšteinu pola Basela podacz.

Puczowarjo, kotrychž su turtowizy rubježnizy w želešnicžnyh czašu nadpanuli a šobu do šwojeje kšowanki wotwjedli, su sašo šn obodni. Wulki wufupny pjenjēš je so wot turtowiškeho knježerstwa šapšaczil; to šame je wjetschi wotrijad wošakow pscheczimo rubježnikam wupōšlako, so so tajke wēzy wjazy stacz njemōža.

Pruske knježerstwo chze zyrkwine dawki sa kschczēnizy a sa

wěrowanja sbehnycz. Město tych ma so duchownym a druhim zyrkwinyu sastoynikam wěsta lětna msda płacizcz, k kotrejz chze stat khetro wulku sumu pschidacz, tak so wot nětka s najmjenšcha sa nišiche stawy tele swjate skutki darmo wudžela.

S Lužicy. Generalna zyrkwina wistazija Rósborskeho družeho wokrješa je so 9. junija w Mužakowje wobšamknyła. Knjes generalny superintendent dr. Erdmann předomasche w rjanej Božej služby wo 1. Thes. 1, 1—3 a pokasa, so dyrbymy, hačz runje so nětko rosdžělomy, tola pschezo hromadže swjasani bycz. Bjes nami dyrbi wobšacž trojake gmejnstwo: gmejnstwo wěry, modlitwy a dželanja sa Bože kralestwo. Po wutrobuhnujazy předomanju dosta wjetšchi džěl pschitomych Bože wotkasanje. Spowjednu rěcz džeržesche wo Ps. 90, 1 k. superintendent Frädrich. Popołdnju běchu wšchitzu duchowni a wučerjo po pscheczelnimych pscheproschenju k. hrabje s Arnima k wješelemu wobjedej shromadženi. Tak stonczi so nascha rjana wistazija. Bóh luby Knjes dai, so by jejne zohnowanje we wošadach wostalo.

Wot 250 namjetow, kotrež su so w Rósborskim wokrješu na wuplacenje starobneje renty stajše, je so hačz dotal 58 swoliko. 58 parschonow je rentu wot s wjetšeho džela 106,80 mk. sa kóždeho dostalo, někotři su tež 163,20 mk. a 191,40 mk. dostali. Eso nadžija, so budža wšchitzu drusy tež bóršy spoženi.

Towarstwo sa swonkowne mišionstwo Wojerowskeho wokrješa budže na Jana, 24. t. m., popołdnju wot 2 hodž. kem swój lětny mišionski swjedžen w Wulkich Sdžarach swjeczicz. K wulkemu swjebelenju wšchěch pscheczelow Barlinskeho mišionstwa wosjewimy, so je mišionski direktar dr. theol. Wangemann pscheczelnije pschilubił, na swjedženju rosprawu wo skutkowanju Barlinskeho towarstwa džeržecz. Sa předarjow su postajeni nimo mjenowaneho dr. theol. Wangemanna k. dr. Sella Krjebjanški, kiž šerbske předomanje, k. archidiaconus Dobrucky Wojerowski, kiž šerbsku rosprawu směje, a k. farar Schmidt Bukowski, kiž budže němški předomacz. Wšchitzu pscheczelojo mišionstwa su wutrobnje pscheproscheni.

Martrač ewangelsteje wěry s wyškeho stawa.

Hrabja Ulrich s Schafgotsch na hrodže Rynast, wobšedžer najwjetšeho džela Artonoschow a mnohich druhich ryczerkubtow w Schlesynstkej, bě swěrnny wusnawar ewangelsteje wěry. Duž hidžachu jeho jesuitojo a stejachu sa tym, so bychu jeho skasli. Tola tajtemu wyšokemu knjesej njemóžachu tak lóhko nicžo šeho sczinič. Sašakke pschibłozenje dyrbjesche jim pomhacz. Hrabja bě dlěšchi czaš dobrny pscheczěl snateho khetzoreweho generala Wallensteina byl, kiž chzynsche kam khetzor bycz. Hdnyž bu tón sa to 25. maheho rózka 1634 w Egerje w Čžeskej wot najatnych mordarjow stónzowany, bu tež Schafgotsch bjes winy jako Wallensteinowy pschiwšowar wobškorženy, do Regensburga domjedženy, czwilowany a tam 23. julija s mjeczom wotprawjeny; hačz do kónza pak twjerdže a móžnje swuju swěrnoscz pscheczimo khetzorej a tež pscheczimo ewangelsteje wěry wobkružesche.

Hischče dženska pokasuja w knihowni w Hermšdoržje pschi Rynasče žubnu šeteru, s kotrejž su jeho wotprawjeli. Hrabjomym džeczom wostajichu jeno džěl jeho kubtow w horach; katholicny vorwindojo so jim stajichu, kotřiz je katholicke wotczahnychu; a katholicny su potomnizy tuteho wěrymartrarja hischče dženska wostali.

W Schlesynstkich horach je hischče dženska powjedancžko mjes ludom, hačz je wěrnó? Čžeho dla njedyrbjako bycz? Bóh luby Knjes ma wjele puczow a mozow, so by swoje lube džecz s czašom na šóžny kónz pschihotowal a pschede wšchem na martraški kónz.

Powjeda so takle: Hrabja Schafgotsch swjecžesche 26. mēřa 1635, 4 mēřazy do swojeje šmjercze, swój narodny dženi s mnohimy hoščemi na hrodže Rynast, mjes kotřymiz bě tež ewangelški farar Thiem s Giersdorža, kiž so, kaž bě tehdom waschnje, s hwěšdarštwom šanoschowasche. Tón šamy rjekny k někotřym hoščom, so je s hwěšdow czital, so hrabja s namóžnej šmjerczu psches šymne želeso wumrje. Tón pak šhoni wěščezenje posdžišcho psches swojeho komornika a da hoščzi bóršy šašo pscheprosčycz. Mjes druhim so šararja Thiemu woprašča, tak so po jeho wědomosczzi wěstemu jehnjeczu, kotrež tam běsche, pónžze. Thiem so wobhoni, tak je so jehnjó narodžiko; to šhoniwšchi praji, so jehnjó wjel šezerye. Wšchitzu so šmējachu; hrabja pak poruczzi, so bychu spomnjene jehnjó šaržali a žyłe wopjekli, a so se swojimi hoščemi na hoitwu poda. W hrodže pak bě šludženy wjel, kiž hižo wjele lět w kuchni pjecžen

wjercžesche. Ženje hischče so do pjeczenje dał njebě; dženska pak, hdnyž bě šhwilku njewobšedžbowany, žyłu pjecžen šezra. Hdnyž pjeczene jehnjó na blido njepschinyšechu, so hrabja sa nim praschesche a kuchar wupowjeda, šcho bě so stalo. Wšchitzu so džiwachu; hrabja pak položzi nóz a widliczki a džesche: Knjesowa wola so štan! ja šym kóždy czaš khetzorej šwěru šlužil a krajne lěpsche pytal. Ty budžesch moju njewinowatoscz wotkrycz. Mjelsčo so na to wotšali.

Luther a jeho džecz. „Čžim wjazy džecz, čžim wjazy šboža“, džesche husto Luther; pschetož wón stajesche džecz bjes najkrafnišche Bože dary a mēšesche šwoje najwjetšche wješele na džeczazym czinjenju a waschnju. S nutrnej lubosczu wobjimasche šwojich 3 šynow a 3 džowki, šmēšesche so s nimi, bě s nimi wješeły, powjedasche jim bašniczki a špewasche s nimi špěwy. Pschi wopryče w Melanchtonowym domje namaka teho wó štwje s žylej šwojbu. Duž džesche wón: „Luby bratsje Šhilippo, ja cze šwalu, so cze tu tak šetkam, kaž pola mje domach, žonu a džeczzi pola tebe. Sa šym mojemu Šantej tež hižo dženska na mojimaj kole-nomaj kóšpacž dał a šym moju Lenku na šahłwczku wokoło nošyl a wokošchal.“ Pola šwojich džeczzi bě Luther najšbožownišchi. Sa šwoje džeczzi mēšesche jara dželawy muž tola hischče pschezo šhwile. Bě-li wón přecz, dha njesapomni tež pschi najwážnišchich nadawčach a starosczach na šwoje džeczzi. Sa kóžde džecz mēšesche wón w šwojich listach wošebity postrow. Nišdy njepschidže bjes teho, so njeby džeczom něšto šobu pschinyšil. Šak móžesche wutrobnje s džeczimi rěczecz pschi toštych mrocželach na njeby, wopokasa lubosny list, kotřiz je na khetzorstwowym šejmje w l. 1530 šwojemu šynkej Šantej wo njebjeskej šahrodže pišal. Sa teho šameho šynka špewasche w l. 1535 džeczazy rjany hodowny šer-lušč: „Sa s njebeš dele pschidnu k wam.“ Pschi wšchitkej šwojej nutrnej lubosczzi hladašche Luther tola na pokkušnoscz a porjad. Šas njedasche šwojemu Šantej šti dny psched šwoje woblicžo pschiciz, dokelž bě tón njepokkušny, a džesche: „Sa chzynch radšcho morweho, hačz njepokkušneho šyna mēcz.“ Ale wón pschemulku krusoscz a šurowoscz hidžesche; pschetož wjedžesche se šamšneho našhonjenja, so to dobre njeje. Šeho šašada bě: dyrbi so tak šhoštacž, so pschi pruczje pschezo jabłuto leži.

Wěrna luboscz k jeho džeczom bě, so jim jich pschichodne powołanje šamym wuswolicž da. „Mjecham“, džesche wón, „šwojim hólzam žaneho šchtanta ani powołanja pschicizšczecz; ja mēnju, so je došč czinjene, hdnyž so Boha boja a jeho lubuja; wšcho wyschšche njeje moja wēž“.

Čžim nutrnišcho Luther na šwojich džeczoch wišasche, čžim wjetšcha bě jeho boloscz pschi šážnej šmjerczi dweju džesczzi. Po cžele bě wón jara šrudny dla jeju šhubjenja; ale jeho wěra dohwywa tež na najhóřšchim šhubjenju, tak so móžesche wješeły po duchu pschi pohrjebje šwojeje wošebje lubowaneje džowcziczki Lenki k Melanchtonej prajicz: „Moja džowcziczka ma so nětko derje, woboje po cžele a po dušci. Hdny by wona tež šašo wožiwicz dyrbjaka a mi žyłe turkowske khetzorstwo šobu pschinyšila, dha njebych jo wšal. D wona je derje wotšal cžahnyła! Šbožni su cži mormi, kotřiz w tym Knjesu wumru. Šchtóž tak wumrje, tón ma wěščze wěczne žiwjenje!“

4. njedžela po šwj. Trojizy.

Njedžela	Lukascha 6, 36—42.	Romškich 8, 18—23.
Pónžela	1 Móšafa 27, 17—29.	= 10, 12—21.
Wutora	= 27, 30—45.	= 11, 1—12.
Srjeda	= 28, 10—22.	= 11, 13—24.
Šchwóřtk	= 29, 1—20.	= 11, 25—32.
Pjatl	= 31, 1—18.	= 13, 1—7.
Šsobota	= 32, 1—21.	Psalm 44.

Čžesčeznych wotebjerarjow „Pomhaj Bóh“ prošymy s tym wutrobnje, so bychu nasche šopjenka po móžnosczzi dale poruczeli a roščšerjecz pomhali. Budžemy so próžowacz, je w nowym šchtwóřczlěče hischče wjazy wudošonjecz a k lubemu rad witanemu njedželštemu hoščzej w šerbskim domje czinicž. Knježa šastožny bratřja, kiž su škasanje a wudželenje na so wšali, chžyli nowe šchtwóřczlěto bóršy pola k. Šsmolerja škasacz. Šara džakowni budžemy jim tež sa powjesče s zyrkwineho žiwjenja jich lubyh wošadow. Šim a wšchitkim pscheczelam pschiwólamy pscheczelnije: „Pomhaj Bóh!“ Dr. F. Sella, farar. Lenik-Gencž, farar.